

איך מצאת את חבית והגינה? כתב לי אייזנברג שהוא כבר דיבר אהך בחיותך בתל-אביב. מה שלום הילדים? איני מבין מדוע אינם כותבים. לא קיבלתי מאף אחד מהם סכתב לאחר שנסעת. נשיקות רבות. דוד.

18.10.38

אכש צלצל מ.מ. לחיים שדבר הועידה המשותפת צריך להסמר בסוד, ושלחנו היום טלגרמות לאמריקא, דדום אמריקא וירושלם בהוראה זו.

כפי שהגיד מ.מ. בצהרים לחיים יש בדעתו להכריז על הועידה בשנים בנובמבר, למחרת נתיחת הפרלמנט. מדבריו של חיים לא ברור אם ערבי א"י יוזמנו או לא. קשה להעלות על הדעת שתקרא ועידה כזו בלי ערבי א"י, ואין ערבי א"י בלי המופתי, שום פלשהינאי לא יעז לבוא - אם המופתי לא ירשה. המאורעות בארץ אינם נוטעים תקווה שכעוד שבועים ידובא המרד ואימת הכנופיות חסור מחישוב הערבי. קשה גם לאחר שמדינות ערב לא ידרשו שהוף ערבי א"י - וז"א החזרת המופתי וגולי סיסל.

שאלתי אתחול את חיים אם אין הוא סבור שדובר עם סווידי על ועידה זו. חשובהו היתה שלילית. חשובה זו לא מתקבלת על הדעת.

יוזמנו מדינות - והמוזמנים ישמעו על הדבר בראשונה רק מהכרזה מיניסטר אנגלי בפרלמנטל אמנם יש עוד שבועים ואמא לבוא את עיראק וא.ס. בדברים.

ברדתי אתחול עם במי את רעיון הפטיציה הבריטית. חיים חוסך. במי רואה בה חיוב גדול - בפניה להמונים. אולם היא רוצה לשאול את לורד סטיל וליטון אם יקבלו על עצמם חברות בנשיאות. יש לה חשש אחדו הגברת האנטישמיות.

ברוד. משום מה מחיחס לרעיון בקרירות. לואיס לא בא ללונדון - אם כי חזמנתי אותו טלגרפית. הוא רב לפני שבוע עם חיים והודיע לבמי שדך אם היא תקרא לו - יבוא.

לונדון, 18.10.38

גוזף יקירי -

תסלה לי שלא עניתיך עד היום על מכתבך מיום 30.9.38. לא מחוסר זמן - אפשר בלונדון תמיד למצוא שעה פנויה. אבל קשה לתמוס ראש פנוי. הימים הראשונים שאחרי מינכן היו ימי מבוכת והתרוצצות. הרווחה העמוקה שהורגשה בצבור כשסר סחר אוירוני הפצצות נתאבקה ברגשות כליטה וחבוסה, והחשבון לא היה קל. עוד גם עכשיו לא נחגבשה דעת הקהל - לא של מצדדי הסכם-הארבעה ולא של מתנגדיו, אם כי פחות או יותר מתבלטות התוצאות המרות של הכניעה בפני האגרופ הנאצי.

החברר לקהל צמברליין הטעה את הפרלמנט בהתפארו שמפת מינכן יותר נאה מספת גוסטברג. גם עתוני הסמסלה נאלצו להודות שהיטלר לקח אחרי מינכן יותר משרדש בגוסטברג, ואין צורך אסמסלה להגיד יותר משחכע בברטסגדן. ולא עוד אלא שחברר כבר לכל ילד, שלא רק חבלי הסודטין למחצה ולשליש - אלא כל צ'יחיה נבלעה בעצם בלוע הגרמני. אין עוד ציחיה עצמאות - אלא נתינה נאצית. מרגה מקבלת כל הרואותיה עכשיו בברלין.

כל יחסי הכוחות באירופה נשתנו תכלית שנוי, צרפת נחלה תבוסה ניצחת. כל בני בריחת נעזבו ועזבוה. וגם הידידות עם אנגליה נחרטטה, והבטחון בכוח הצבאי הצרפתי נחרער.

ההרגשה העיקרית באנגליה היא הרגשה של פחד. הבטחון העצמי הבריטי - אולי הנכס המסיחולוגי הגדול ביותר של אימפריה עולמית זו - גזדעזע. אבדה האמונה שאנגליה אינה קלולה להיות מנוצחת, יש אוסרים שלונדון אינה בה-הגנה. יש מיואסים שרואים קץ האימפריה. יהכך שאלם הן הרגשות חולמות. שוב מדבבים על הזדיונות מוגברת - אבל אין הרגשה - עכשיו בכל אופן - שאנגליה מוכנה לעמוד בשער.

יש מנבאים כשלון מהיר לממשלה זו. ברור שההתלהבות הראשונה למציל השלוט פנה ועברה. אבל איני מאמין שממשלה זו תפול. איני רואה לפי שעה את הממשלה האלטרנטיבית שיש לה תמיכה בעם. מפלגת העבודה אין לה סיכוי למלטון בשנים הקרובות. הם חטאו בחוסר-מדיניות לא פחות מיריביהם השליטים. מצד אחד דרשו עמדה תקיפה כלפי הדיקטטורים, "בטחון קולקטיבי" מזוין, מצד שני התנגדו זמן רב להזדיונות.

השלישית האופוזיציונית - צ'ורצ'יל, עירן, דוף קופר - אין להם מפלגה ואין להם מדיניות. הם דורשים חזרינות - גם הממשלה מדברת בשם חזרינות. ה- *vested interests* עומדים מאחרי הממשלה. עם כל הפחד מהיסלר - מפחדים אולי לא פחות מנפילת היסלר. צ'ורצ'יל דורש ברית מעולשת - רוסיה, צרפת, אנגליה. אולם רוסיה לא עוררה במחון בכוחותיה הצבאיים - וגם שהיו מוכנים לשכוח את מדיניותה הפנימית טוענים שאין לסמוך עליה בטעם חירום. וכמסלה זו לפי שעה איחנה - אם כי רבים מקפזקים במדיניותה האיחנה. אין למסלה מדיניות - וכאן אולי נעוץ שורש מצבנו המדיני.

קשה להגיד מהי מדיניותה הציונית של הממשלה או מהי עלולה להיות. הממשלה ודאי אינה יודעת - אם כי א"י חולכת ונעשית שאלה מרכזית - מרכזית גם בקנה מידה אימפריאלי. העהונות האנגלית מלאה עכשיו ידיעות, רשימות, מאמרים על הארץ. את מקום החדשות הציוניות יורשות החדשות האר"יות. ההרגשה הכללית - לא יתכן שהמהומות ימטכו לאין סוף. אבל שום עתון אינו כסתפק בהביעות דכוי. כל אחד טוען שסוף סוף יש הכרה במדיניות ברורה, במחרון "סומי" - אך איש אינו מציע "מדיניות" ו"מחרון". רק הסיימט עודנו כרוך אחרי החלוקה - אבל חלוקה בצירוף מדרציה. מדרציה אר"ית-סורית. לזו אין כל סיכוי עכשיו, מטעם פשוט שצרפת לא חשטע על מידירציה זו. לרוב העהונים אין שום מחרון. רק איוונינג סטנדרט דורש עזיבה גמורה וכשטטה של המנדט. גם "מחרון" זה לא מצא חוסכים.

והממשלה עצמה - אין לה שום מדיניות. על תבנה כלום על אמירה זו או אחרת של מ.ס. חיוס הוא אומר כך - מחר יאמר אחרת. ואינו יודע עד כמה יש ערך בכלל לאמירתו. מצבו בממשלה אינו איתן. לפני חלוף המסבר היו מנבאים (אנשים יודעי דבר) שהוא יוצא מסעיד הסויזבות ואולי גם מהקבינט. בכל אופן אין לו שום משען פוליטי. מפלגתו היא פיקטיבית והוא ניזון מחסדי או משיירי חסדי בולדווין והמיקציה של הממשלה לאומית. הסידור עם אירלנד הרים בטעחו את קרנו, אבל המהומותבארץ חורידו את ערכו. הוא אמר לנו שיש בכוחו להקנות ל- P.M. את מדיניותו - כשתחית לו מדיניות. עד כמה זה נכון - איני יודע. יש לי יסוד למקפק באמנותו זו.

מאז השיחה אתו בביתו של חיים נשחזר הרבה דברים. זה היה לפני מינכן - ומינכן היה נקודת-ספנה בהיסטוריה. הכמנה הזו משמיע בשטחים שונים באופן שונה. בשטח שלנו הוא משמיע גם לטובה - אך לא רק לטובה. הפחד הגדול מהעולם הערבי לא סר לגמרי, אבל הופחת. אין צורך רחוק "לחריצ" את הערבים ולפייס אותם בהשקפה הגבורה. טרור לא תהיה סלחמה, וחדאגה לעמדת המזרח הקרוב אינה בוערת, אם כי היא קיימת למטרידה למדי. לעומת זאת גדל הפחד לעייר, לאו דווקא לעהיד רחוק. עתיד זה יתכן פירוש - בעוד שנה, סרה הטניקה - אך לא סרה הדאגה ולא נאלמו החששות - חששות קשים. מרגישים שההבלות קלונה של האימפריה בהסגרת צ'יחית - לא חיוקה מעמדה של אנגליה במזרח, וחרצון להטנע מהרגזה הערבים בטקומו עומד - אם כי רצון זה לא יניע לטנויים דרסטיים כחפזון במקורם. משום כך בטלה הגזירה - שהיחה מוכנה ופזומנה ואולי גם מנוסחת - על הכרזה הפסקת העליה. אין זה צורך בוצר. אין גם רצון להוסיף על הכניעה בטני גרמניה - כניעה בטני הסומח. אבל שלילת השטק העליה אינה עריין חיוב העליה, אותו הטעם שמונע הפסקת העליה מונע גם מתן עליה חוסר אומץ. מטעם זה גם סרה עכשיו הסכנה של מדינה ערבית בא"י. גם בעד זה דורש אומץ לב - ומניע כביר ורחוק. אולם מטעם זה מתבטלה עכשיו החכמה של הקמת מדינה יהודית.

הפחד מהערבים אינו כל כך אינשנטיבי כמו שהיה לפני מינכן. ונוסף פחד יוחזר התגובות האמריקניות. חוסר הסכנה דעזע את ידידיו וחבריו באמריקה - ופעולתם הצליחה. תגובת היהדות האמריקנית, העוזנות האמריקניות, גדולי הכנסייה והנוקת הפועלים, ולבסוף גם הממשלה לא עברה בלי חוצאות - אבל החוצאות הן רק שלילת מניעת הרע, הוצאה העז. התגובה לא עמדה לנו, ומסוגלני אם תעלה לנו לקבל עליה, עליה מכש.

הממשלה נוקטת באמצע בשב ואל תעיה. לא חלוקה, לא מדינה ערבית, לא הפסקת העליה, לא עליה. קו שלילי זה עומד בניגוד לדרישה הכללית, הטקן המהומות ותגברתן מחזקים את הדרישה למדיניות ברורה ופחרון סופי - אולם אפיה של הממשלה אינה הולס את ההביעה הזאה. ומחוסר פחרון וחוסר אומץ לפחרון הם טנטיס עכשיו דרך אטר אך פעם לא עזו אליו - הסכם יהודי ערבי.

נסיון זה הולם את הקו הכללי של צמברליין - appeasement . "עשיה שלום" זו בעבר אמרה השלמה. ויותר מבכל נסיון אחר יש לחשוש כאן להשלמה. השלמה עם התקיף.

אחכול אתר מ.מ. לחיים שראה דרגט הרעורט של וודהד - והוא נחות רע משהשב. את הנסקנות הסופיות טרם ראה - כך בכל אופן סיפר לחיים. איני יודע מהו הרע שמילל לא ובמה הרעורט לא כל כפי יחכן שבשבוע הבא נדע. היום הופיעה אצלו משלחת כרלמנסרית (אמרי, קריץ-בונס, שום וייליאמס, סטריקלנד, מרוקסור) כשדרשו ממנו החזקה עקרון יכולת הקליטה - ענה שהזמן לא הגיע עדיין. כששאלו על חלוקה אמר - הוא מחכה לרעורט. כשביקשו לדעת מה הם אמצעי הבטחון - חיווה דעתו נגד מצב צבאי (אם כי בעתוהי הערב יש שמועות על הכרזה מצב צבאי לרגל "כיבוש" ירושלים. חשובות אלו הן אויפגינות. מה עלולה להביא "ברית השלום" - כשלממשלה יש רק פוליטיקה שלילית?

משום כך לא נראות לי הצעותיך. אילו עמדנו בפני ממשלה הרוצה ומסוגלת לחפש פתרון קבוע והמרגישה במצבנו ובהתחייבותה כלפינו - אפשר היה לבוא בהצעות מעין אלו.

לפי שעה אנו סימלנו רק ב.מ.מ. הוא מהידידים שלנו בממשלה - והמעטים. רבים בממשלה לא ידעו כלל את יוסף ומתיחסים לענין שלנו באדישות גמורה. בשכילם אין הציונות אלא appeasement שקשה להפטר ממנו. ויש גם אויבים בקבינט זה. ודעתו של מ.מ. אינה עדיין דעת הקבינט. מ.מ. היה רוצה אולי - מבלי לסכן את מעמדו ומטרותו - לעזור לנו במקצת או בהרבה, אבל השתעו בקבינט לא גדולה. יחכן שמחר ימונה ועד-משנה לטפל בא"י. אין אנו יודעים מי יכנס לוועד-משנה זה. חיים מאמין ש"חידוד" יהיה אחד מחברי הוועד. אולי כן ואולי לא. אבל איני מניח שלועד זה יכניסו רק "ציונים". ואם אנחנו נבוא לממשלה זו בהצעותיך הם עלולים לקבל רק השלילה - הגבלת העליה וההתיישבות בשטח היהודי, מבלי שנחנו לנו עליה כזו שאחרי רוצה בה ומבלי שיתחייבו או יבטיחו מדינה לאחר שלום /ומה ערכה של הבטחה כזו?...)

לנו, לדעתי, אין לפי שעה דרך אחרת אלא "בלתי-השלמה": מלחמה על עליה רחבה - או מדינה הגונה. ברגע הזה יחכן לא נשיב לא זו ולא זו. אבל כל זמן שאנו לא "נשלים" ולא נקבל גזירה של מיעוט - וגזירה של מיעוט אינה דווקא הכרזה על מיעוט - סכנה זו אינה

אקטואליה בשעה זו - אלא עליה מצומצמת, ולא נסכים לשום צורח של שלטון ערבי, ונגייט
אח יורדנו באנגליה ובאטריקא - והעיקר נעמוד על המשטר בארץ, - יבואו זמנים אחרים לא
בעתיד הרחוק, אלא אני מקווה בסוף השנה עם הקרובות - כי לא יוכלו להמשיך זמן רב רק
בטוליטיקה שלילית, לא אנו ולא הערבים "ישליטו" אתה - וסוף הפתרון לבוא.

כל מה שאני מהרהר יותר בשאלה - אני סכיף יותר ויותר שהניתוח הפוליטי של הועדה
המלכותית הוא ניצח, והחרומה שלהם היא מוכרחת ואם שעה זו אינה כשרה - נשוגטש בתקופה
ההסתנה לבצר מעמדנו בכל אשר נוכל - ומשקלנו יגדל בבוא שעת ההכרעה. עלינו לבצר מעמדנו
בירוטלס, בחיפה, בגליל ועל "הגבולות" של סיל. עמדות אינטרסגיות חדשות בהתישבות ובארצון.

בדרך של הסכם יחודי ערבי יש רק אפשרות אחת: מדינה יהודית ופלסטינה ערבית, לכך הערבים
לא מוכנים עדיין, ומה שלע ביותר - האנגלים לא מוכנים. כי המדינה צריכה להקדים
לפלסטינה. רק בהיות לנו מדינה - נהיה בני-דיון וחכמים. והנסיון להסכם שהם הולכים לעשות
עכשיו - לא יצליח - אם אנחנו נרע איך להנהיג.

ולפני הפתרון הגדול, החיסטורי, - והפתרון הגדול אני רואה בהסכם יחודי-ערבי שיטפח
בשלטון שני העמים ז"א מדינה יהודית גדולה במדבריה ערבית טקסה א - אין לפי הכרחי שום
פתרון אחר מלבד חלוקה.

במסיבות של היום, בממשלה של היום אין כנראה סיכוי לשום דבר שיש בו משום "פתרון" -
ולו גם לא טוב.

כך נראה לי הדברים עכשיו - כשאני יודע מה הן מסקנות הועדה וכשאין הסכמה יודעת -
או אין אנו יורעים - מהי עמדתה.

אולי יביא השבוע הבא חדשות ושנויים. בפוליטיקה אסור להיות דוגמטי, ויש תמיד לעיין
מחדש במסיבות חדשות - מבלי לזוז ממחוז החפץ החיסטורי.

נחמה ונראה, שלך - ד.ב.ג.